S
12

Polemiek om swart kuns

DIE belangstelling in
swart kuns - tradisioneel
en eietyds â\200\224 groei steeds.
Die vloed van tentoon-
stellings en publikasies
word gestimuleer deur â\200\231n
onlangse fokus â\200\224 deur
akademici, kunsmu-
seums en die media â\200\224 o

onderwerpe van Suid-Af-
rikaanse oorsprong en
veral die herondersoek
van ons kunsgeskiedenis
vanuit ’n oogpunt wat
minder â\200\230Eurosentriesâ\200\231 is.

â\200\231n Tentoonstelling ge-
titel Ten Years of Col-
lecting (1979-1989) is by
die Universiteit van die
Witwatersrand en by die
Standard Bank se Nasio-
nale Kunstefees op
Grahamstad in Julie ge-
hou. Die hoofdoel was
om die samewerking tus-
sen Standard Bank en
Wits, en die belangstel-
ling wat hulle in die kuns
van Afrika deel, te her-
denk.

Die versameling is in
1976 van stapel laat loop
om die kursus oor Afri-
ka-kuns, wat in die de-
partement kunsgeskiede-
nis aangebied word, in-
teressant en betekenisvol
te maak. Die besluit om
kragte saam te snoer in
die groot versamelings-
taak is tien jaar gelede
deur mnr. Ian McKenzie

en prof. Karl Tober ge-
neem. Die dekade het ge-
noeg bewys gelewer van
die noodsaaklikheid van
die versameling vir voor-
en nagraadse studies in

â\200\230n hele aantal departe-
mente.

Die tradisionele werke
is oorspronklik tot Sen-
traal- en Wes-Afrika be-
perk, maar onlangs het
die klem na Suider-Afri-
ka verskuif. Die beskik-
baarheid van werke en
die prysstygings op die
internasionale mark, ge-

Daar is veral diegene wat
politieke munt uit veran-
derende persepsies oor
tradisionele en transisio-
nele Afrika-kuns wil
slaan.

Enersyds word hande-
laars, yweraars, resen-
sente en versamelaars
daarvan beskuldig dat
hulle van hul rasseskuld
ontslae wil raak. Ander-
syds is daar groot opge-
wondenheid oor die
moontlikhede van â\200\231n
nuwe, multi-kulturele
identiteit.

Skinderstories en

eie wÃ©relde en verbande
met tradisie en Westerse
instansies en norme.

Die werk van eietydse
swart kunstenaars word
nou gereeld in kunssale
Ã©n -museums _ gesien.
Tussen Oktober 1989 en
Februarie 1990 is sewe
groot tentoonstellings vir
net drie kunstenaars ge-
reÃ©l. Aldrie word beskou
as meesters van die Suid-
Afrikaanse kuns - Jack-
son Hlungwani, Gerard
Sekoto en Lucas Sithole.
Wat oorsprong, agter-
grond en ontwikkeling

Beeldende ams 1989 -

koppel aan die stand van
die rand, plaas gesogte
werke buite die bereik
van Suid-Afrikaanse mu-
seums. Eietydse swart
kuns â\200\224 van landelike en
stedelike oorsprong â\200\224 vul
die versameling verder
aan.

*n Toename in publisi-
teit en blootstelling gaan
gepaard met toenemen-
de polemiek. Daar is
klagtes dat die objekte in
die afgeslote, verfynde
stemming van die kuns-
saal en museum alle ver-
band met die verlede,
met sosiale konteks en
met die realiteit van die
skeppingsproses verloor.

skimpe oor die handel in
Afrika-kuns en die in-
vloed wat dit op cietydse
kunstenaars het, doen
die ronde. Die filantro-
Piese bedrywighede van
sekere groepe, organisa-
sies en individue en hul
oorbeskerming van swart
kunstenaars en onbewus-
te uitbuiting, word uit
vele oorde met agterdog
bejeÃ©n. â\200\231n Gure neo-kolo-
nialistiese, neerbuigende
houding jeens die kunste-
naars is aan â\200\231t ontwikkel.
Die kunstenaars is vasge-
vang tussen botsende
reÃ©ls wat die skeppings-
roses en die ekonomiese
tel betref, tussen hul

deur Marilyn Martin

betref, verskil die drie
hemelsbreed, maar oor
hul bydraes tot ons kuns
is daar geen twyfel nie.

Hlungwani word deur
sommige kenners beskou
as die grootste talent wat
die vasteland in ons eie
tyd opgelewer het, Seko-
to word beskryf as die
â\200\234vaderâ\200\235 van die swart
kuns en Sithole is â\200\231n ge-
kunstelde beeldhouer in
die Westerse tradisie wat
tog in harmonie met
Afrika is. Dit is interes-
sant dat diÃ© drie groot
geeste so min in die oog-
lopende sosiaal-politieke
â\200\234kommentaarâ\200\235 op die sa-
melewing ewer. Vir

sommige mense moet dit
uiters frustrerend wees,
ander verwelkom die be-
vestiging van die indi-

viduele Ticatioas daad

Die foto is natuurlik ’n veel meer regstreekse medium om ’n gemeenskap te beinvloed en te verander. Die Mark-fotosaal het weer die voortou geneem met beduidende tentoonstellings wat gewissel het van Gideon Mendel se kroniek van 1988 se Groot Trek-feestelikhede tot Alf Kumalo se fotoâ\200\231s van vroue wat oor â\200\231n tydperk van 36 jaar geneem is; van David Goldblatt se The Transported of KwaNdebele tot â\200\231n oorsigtentoonstelling van die bekende Mike McCann se werk. Peter Magubane se Child Labour in Soweto was â\200\231n aanklag teen die hele samelewing in 1989 - die jaar van die kind.

Wat museums en organisasies in Suid-Afrika klaarblyklik heeltemal vergeet het, is dat die wÃ©reld in 1989 die 150ste verjaardag van die fotografie herdenk het. Met die uitsondering van â\200\231n paar tentoonstellinkies hier en daar, het diÃ© belangrike gebeurtenis ons verbygegaan. Dit wys maar weer dat ons nie sover kan kom om fotografie as â\200\231n ernstige kunsvorm te ervaar en te erken nie.

4"

Kuns-Beeld

iy
= DIE weninskrywings in â\200\231n
| wedstryd vir betonbeeld-
’ hou wat deur die Portland-
.sementinstituut (PSI) vir
| studente gereÃ©l is, het ere-
| plekke by die BetonwÃ©-
| reld, ’n permanente ten-
-toonstelling van die ver-
skillende aanwendings van
˜beton by Portlandpark in
Midrand gekry. :

Die PSI het die projek,
wat beeldhoustudente van

1900

2000

FEBRUARIE MARCH

SMOWoDvVS SMT wot fF Â§

SS 2c 8 o4

ee 536 27.89). 10) 1

5 6 7 8 90 Nn 213 14 Â«15 16 Â«17 Â«18

1213 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

19 20 21 22 23 mm 3 26 27 2 2 3% 31
26 27 28

1400

1500

1600 .

1700

1800

1900

2000

Ã©s

Beeldende k

Stu

die Departem
dende Kunste
versiteit van
trek, verlede

Vir die we
â\200\231n beton-muy

ear

’N PERDEBEELD deur Sua van der Westheuzen_